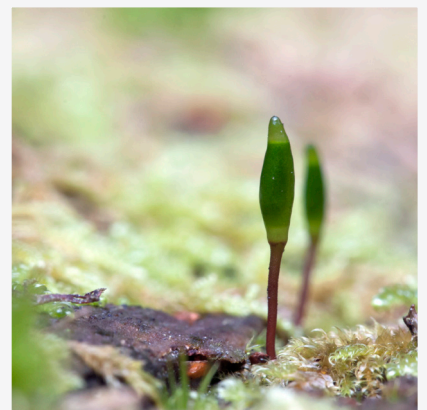

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Persö

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0220234 Persö

Kommun: Trosa

Områdets totala areal: 9,9 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-19

Markägarförhållanden: Staten genom Naturvårdsverket

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1170 - Rev

6280 - Alvar

9010 - Taiga

1014 - Smalgrynsnäcka, *Vertigo angustior*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I natura 2000-området Persö är de prioriterade bevarandevärdena den urskogsartade skogsmjölön med tall och idegran. Alvarmarken med dess torrängsvegetation med arter som till exempel kungsmynta, gräslök, brudbröd och bergkårel. Även smalgrynsnäcka och rev är prioriterade i området.

Motivering: Alvarmarker är mycket ovanliga i länet och beståndet med idegran är troligen det mest betydelsefylla i länet.

Prioriterade åtgärder: Områdets skogs- och alvarmark ska till största delen få utvecklas fritt. Vid behov kan röjning av uppväxande sly- och taggbuskar behöva utföras i de öppna kalkhällmarkerna. Enligt gällande beslut och skötselplan för naturreservatet Persö får inga åtgärder utöver städning utföras i reservatet. En översyn och revidering av beslut och skötselplan är därför nödvändig för att säkerställa fullgod bevarandestatus för området.

Beskrivning av området

Persö i Västerljungs skärgård är en säregen kalkstensö med ett glest trädskikt. Berggrundens speciella sammansättning har genom yterosion skapat egendomliga ribbmönster – vertikala, slingrande ryggar av en hårdare bergart och mellanliggande mjukare kalkstenar. Kalkstenen ger en tydlig effekt på floran och på ön växer många kalkarter, bl.a. finns det stora bestånd av idegran. Särskilt i norra delen och längs västsidan uppträder terrasser av rensolat och grovt glacifluvialt material nästan helt utan vegetation. Öns inre delar är bevuxna med en grov tallskog med stora idegransnår och gamla björkar. Genom sin speciella fågelfauna råder på ön tillträdesförbud under våren och sommaren. På ön finns en fast fornlämning, skyddad enligt lag, samt en sentida kummel.

Vad kan påverka negativt

Nedanstående gäller för de terrestra naturtyperna i området. För naturtypen rev, se hotbilden under avsnittet för den naturtypen.

- Alla former av produktionsinriktat skogsbruk.
- Slitage på mark, vegetation och djurliv om friluftslivet skulle visa sig öka.
- Områdets ringa storlek och isolerade läge från fastlandet och större öar, vilket ger en minskad diversitet av växter och djur knutna till naturtypen.
- Att brand kan uppstå vilket kan skada höga naturvärden. Områdets ringa areal ger inte heller utrymme för naturvårdsbränning.
- All form av exploatering som bebyggelse, vindkraftverk, master etc.
- Igenväxning av hällmarkerna med sly, ungtallar, enbuskar, slånbuskar och vildnypon.
- Expansion av knylhavre i torrängspartierna.
- Ökat kvävenedfall som kan medföra att en mer näringsgynnad flora ökar i torrängspartierna.
- Gödning, insåning, införsel av främmande arter.
- Minskad störning av marken, vilket kan medföra att vegetationen sluter sig och ger mindre möjlighet för växter som är beroende av fröföryngring till att överleva.
- Igenväxning av kalkberghällar som medför beskuggning av marken.
- Ökat kvävenedfall som ändrar markkemin och kan ge upphov till floraförändringar.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd

Området är skyddat som naturreservat.

Skötsel

Områdets skogs- och alvarmark ska till största delen få utvecklas fritt. Vid behov kan röjning av uppväxande sly- och taggbuskar behöva utföras i de öppna kalkhällmarkerna. Om brand uppstår bör släckning ske så fort som möjligt. Även om brand i skogen skulle gynna ett antal arter

beroende av bränd mark och ved gör områdets ringa storlek det mindre lämpligt att låta eventuella bränder sprida sig över för stora ytor. Enligt gällande beslut och skötselplan för naturreservatet Persö får inga åtgärder utöver städning utföras i reservatet. En översyn och revidering av beslut och skötselplan är därför nödvändig för att säkerställa gynnsamt bevarandetillstånd för naturtyperna i området.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**1170 - Rev**

Areal: 0,64 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen rev förekommer på biogena eller geologiska bildningar av hårt substrat förekommande på hård- eller mjukbottnar. Reven är topografiskt avskilda från omgivningen genom att de höjer sig över havsbotten i littoral och sublittoral zon. Musselbankar ingår i naturtypen, om dessa har en täckningsgrad överstigande 10%. Rev avgränsas mot omkringliggande botten där revbildningen övergår med mer än 50% i mjukbottenytor och där biogena bildningar understiger 10% av täckningsgraden. Rev avgränsas mot terrestra habitat vid medelvattenståndet.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena påverkan genom övergödning och kemikalier ska vara mycket liten. Sedimentation ska inte förekomma, eller endast i mycket liten omfattning, inom naturtypen. Artsammansättningen ska vara naturlig och det ska finnas zonerade bentiska samhällen. Det ska finnas typiska arter som till exempel tånglake, blåstång och strandkrabba. Arealen rev ska uppgå till minst 0,64 ha.

Negativ påverkan

- Övergödning pga. utsläpp/läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) resulterar i minskat siktdjup vilket påverkar artsammansättningen. Bottnarna täcks av ettåriga fintrådiga alger. Övergödningen kan även orsaka syrebrist på bottnarna. Resultatet kan bli att blåstångsbältenas djuputbredning minskar.
- Drivande algmattor, oftast bestående av fintrådiga alger. Fenomenet orsakas av övergödning. Algmattorna ger upphov till syrgasbrist, utsöndrar giftiga ämnen, hindrar fisk att söka föda samt hindrar evertebrater med planktoniska larvstadier att bottenfälla.
- Uppförande och drift av konstruktioner, t.ex. vindkraftverk och rörledningar. Substratförhållandena blir härigenom förändrade. Strömförhållandena kan påverkas. Under uppförandestadiet störs botten och uppvirvling av bottensediment kan störa primärproduktionen. Fiskar kan påverkas negativt av vibrationer som uppstår nära snurrarna på vindkraftverk. Vindkraftverk påverkar även fåglar negativt genom att t.ex. dykande fåglar undviker vindkraftverk och förlorar då födosöksområden och rastlokaler. Flyttfåglars navigeringsförmåga kan även påverkas av vindkraftverk.
- Utsläpp av olja och kemikalier. Närliggande fartygsleder innebär stor risk för oljeutsläpp/läckage. Det här kan komma att ha stor påverkan på artsammansättningen.
- Svall från fartyg kan påverka zoneringszonen.
- För stort uttag av fisk påverkar artsammansättningen och kan orsaka förödande kaskadeffekter neråt i födokedjan.
- Fiske med icke-selektiva redskap samt redskap som skadar bottnar (t.ex. trålning) är hot mot den biologiska mångfalden av däggdjur, fåglar, fisk och bottenlevande djur.

Bevarandetillstånd

Okänt bevarandetillstånd.

6280 - Alvar

Areal: 5,81 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I främst södra delen av huvudön men också på småholmarna kring Persön, till exempel Persö både, finns berggrund av en bandad urkalksten med inlagrade skarmmaterial. På grund av de olika bergarternas växlande vittringsgrad är klipporna starkt räfflade, med höga ribbor av hårdare material avskilda av längsgående fördjupningar av delvis urvittrade kalkrika mineral. Hällmarkerna är på ett tunt lager av vittringsjord bevuxna med vit fetknopp och kuddar av kruskalkmossa och andra kalkmossor. I sprickor och sänkor uppträder torrängsvegetation med kungsmynta, gräslök, brudbröd, bergkårel och olika gräs. Floran är inte påfallande rik och många kalkgynnade torrängsarter saknas på hällarna.

Bevarandemål

De basiska berghällarna ska vara en öppen, artrik miljö som domineras av torktålig vegetation på tunt jordtäckte och hällar. Det ska finnas hävdpräglad vegetation och ett mindre inslag av blommande och bärande buskar samt äldre, senvuxna träd i jordfyllda svackor. Området ska ha en naturlig näringsstatus och ej påverkas av gödsling annat än från betande djur. Främmande och invasiva arter ska ej förekomma. Typiska arter för naturtypen som t.ex. vildlin, harmynta och vit fetknopp ska vara vanligt förekommande. Arealen basiska hällmarker ska vara minst 5,8 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

9010 - Taiga

Areal: 2,24 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Öns inre del har ett skiftande underlag av sand, block och morän. Här har det tidigare vuxit en gles tallskog i en hagmark, där djur gick över hela ön. Efter att betet upphörde någon gång under 1900-talet har marken vuxit igen. Främst är det slån, nyponbuskar och snår av idegran som nu blockerar framkomligheten. Till detta bidrar också en del döda träd som helt eller delvis fallit omkull. Tillståndet är att beteckna som en primär naturskog med första generationen död ved. Till naturskogskaraktären hör också de grova och mycket grova tallar som växer i ett gles bestånd i de inre delarna av Persön. Många av tallarna är säkert 200 år eller mer. Detta gäller också de större idegranarna, vilka med sin längd över 4 meter sannolikt uppvisar liknande åldrar. Idegranen, som är rödlistad, uppvisar dessutom en mycket stark förnygring. Det finns många hundra individer från knappt centimeterhöga groddplantor till buskformade exemplar omkring en meters höjd. De klarar att växa upp i skugga och kan i framtiden komma att bilda en allt tätare snårskog på ön. Floran i tall-idegranskogen är artfattig och består av olika gräs, t.ex. knylhavre, lundgröe och kruståtel och bland örter skogsviol, hallon, etc. Naturskogsvärdena är främst knutna till de gamla tallarna, idegranarna och till den växande andelen död ved som finns i form av torrakor, högstubbar och lågor av tall och björk.

Bevarandemål

Barrträd ska dominera inslaget i hela området. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Det ska finnas gamla träd och förnygring av nya träd som efterträdare tall och idegran (allmänt till rikligt förekommande). Död ved i form av stående träd och lågor i olika nedbrytningsstadiet förekommer rikligt. Arealen taiga ska vara minst 2,2 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

1014 - Smalgrynsnäcka, *Vertigo angustior*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Smalgrynsnäckan är en liten, blott ett par mm lång landsnäcka som på ön främst finns på kalkhällmarker i sprickor och skrevor. Skalet är ovalt med starkt tillplattad slutvinding, i andra änden en hjärtformad mynning med tydlig läpp och 5-6 tänder. Skalet är karaktäristiskt längsstrimmigt. Arten är i Sverige främst knuten till kusttrakterna och finns främst i kalkrika områden. Den har en vid ekologisk amplitud och kan påträffas i torra ädellövskogar, i rasbranter och på kalkhällmarker och alvarmark. Arten har minskat mycket och är starkt hotad på många håll i Europa. Arten eftersöktes 2004 på sin gamla lokal på Persön bland torra kruskalkmossa-kuddar på starkt solbelyst, prekambrisk kalkhällmark. Den begränsade insatsen avslöjade flera andra *Vertigo*-arter, men inte just den eftersökta. Ingenting i miljön visade dock på några stora förändringar av den miljö som beskrivits vid tidigare besök vid lokalen och det förefaller troligt att smalgrynsnäcka skulle hittas om inventeringen skulle ha fortsatt. Lämpliga miljöer finns över stora delar av Persön.

Bevarandemål

Bevarandemålet för smalgrynsnäcka är att alvarsmarker med mosskuddar och vit fetknopp, som är lämplig biotop för smalgrynsnäcka, ska behålla gynnsamt tillstånd i området.

Bevarandetillstånd

Okänt hur populationen av smalgrynsnäcka ser ut i området. Dock finns goda förutsättningar för arten i och med att naturtypen alvar har gynnsamt bevarandetillstånd.

Dokumentation

Exempel på arter

Kärlväxter:

Grusbräcka *Saxifraga tridactylites*
Idegran *Taxus baccata*
Gultåtel *Deschampsia bottnica*
Bergkårel *Erysimum hieraciifolium*
Knutnarv *Sagina nodosa*
Klibbglim *ene viscosa*
Strandveronika *Veronica longifolia* var. *maritima*
Toppfrossört *Scutellaria hastifolia*

Svampar

Tallblodriskä *Lactarius deliciosus* (riklig)
Tallticka *Phellinus pini*
Jättetrattskivling *Leucopaxillus giganteus*
Blodticka *Gloeoporus taxicola*

Landsnäckor

Balea perversa
Bradybaena fruticum
Cepaea hortensis
Clausilia bidentata
Cochlicopa lubricella
Helicigona lapicida
Limax marginatus
Nesovitrea hammonis
Punctum pygmaeum
Pupilla muscorum
Vallonia costata
Vertigo angustior (smalgrynsnäcka)
Vertigo pusilla
Vertigo pygmaea
Vitrina pellucida

Referenser

Bevarandeplan för Natura 2000-område Persö (SE0220234), Trosa kommun. Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2006.

Karlung, B. & Svensson, N.-B. 1982: Persö – en kalkstensholme i yttre Hållsfjärden. Länsstyrelsen i Södermanlands län informerar nr 8.

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1981: Naturreservat på fastigheten Hökö 1:2 (Persön) i Västerljungs socken, Nyköpings kommun (nu Trosa kommun). Beslut med skötselplan.

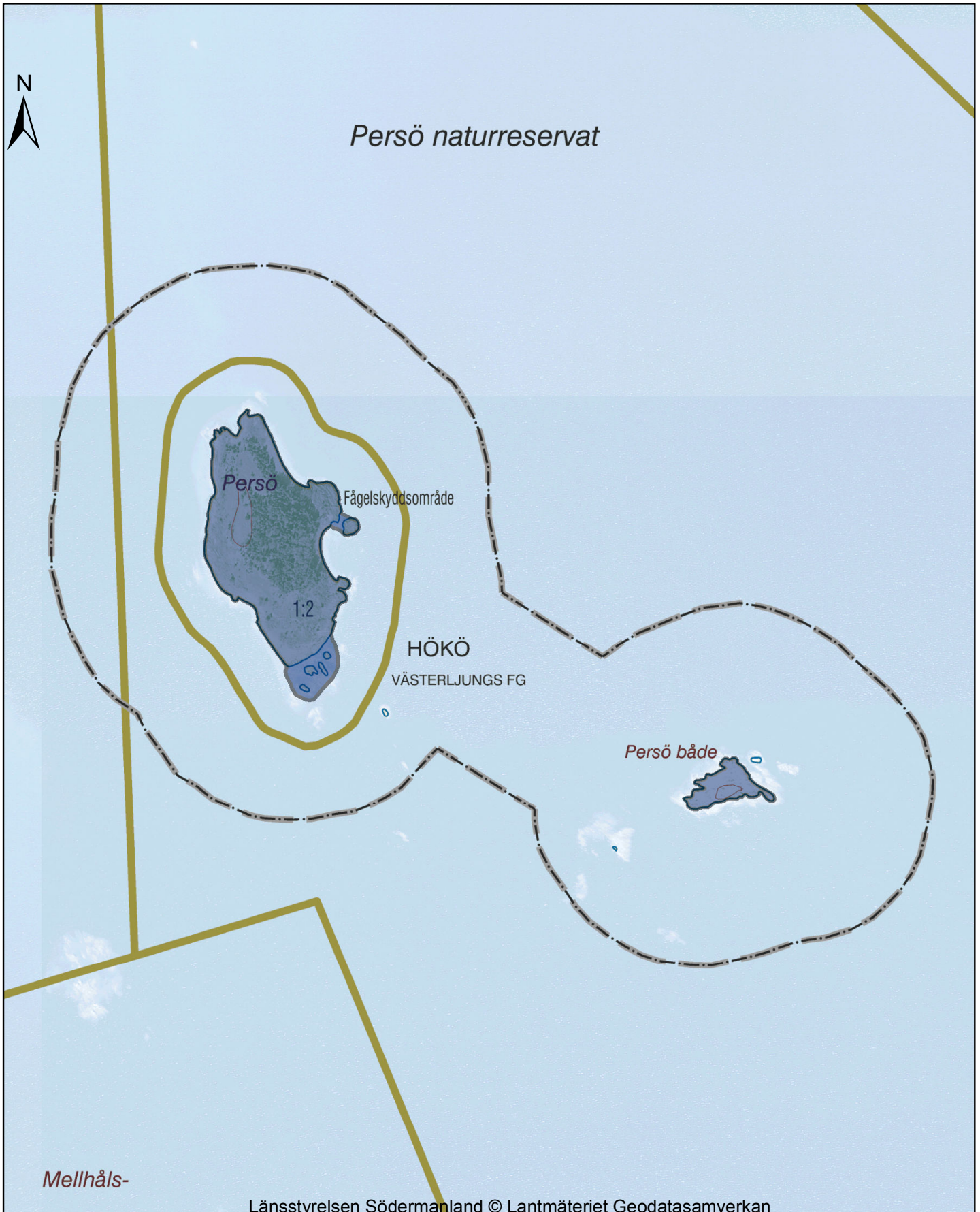
Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991: Sörmlands Natur. Naturvårdsprogram.

Nilsson, I. 1926: Persö – en intressant klippö i Trosa skärgård. Sveriges Natur, årsbok 1926.

Waldén, H. 1953: Förteckning över landsnäckor i Södermanland, objektskatalog, lokal 00404 (23.6.1953) Västerljungs sn, Persön.

Inventeringar

Rydberg, H. 2004: Förteckning över kärlväxter och svampar på Persö. Artlista. Länsstyrelsen i Södermanlands län. Opubl. anteckningar.

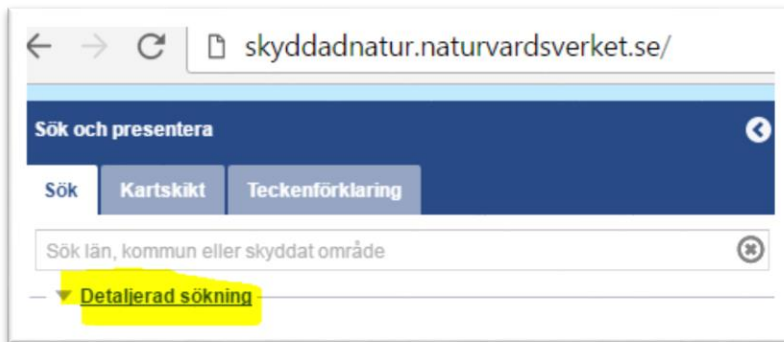

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

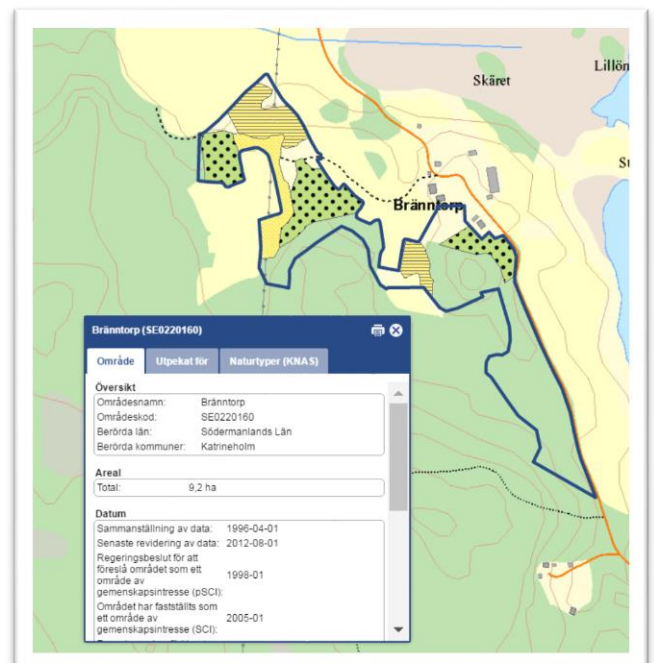
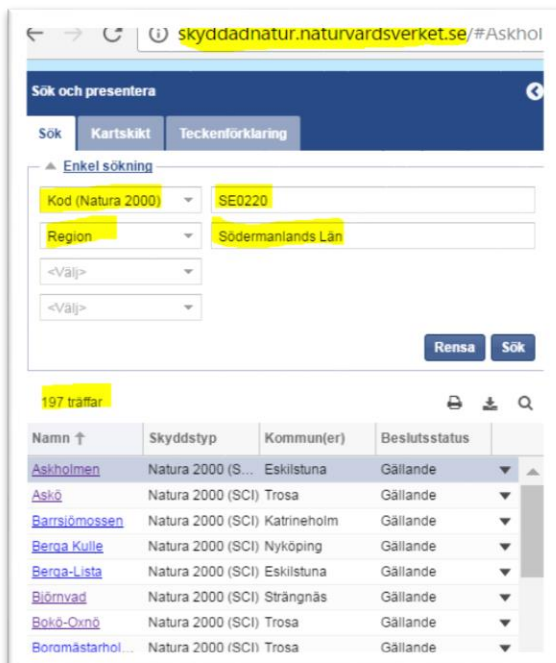
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

